

DeFarver

NR. 59 - EFTERÅR - 2008

MAGASINET OM FARVER OG KULØR

ELEVERNE HÆNGER PÅ VÆGGEN
DEKORATIONER PÅ EN TEKNISK SKOLE
HAR TRÅD TILBAGE TIL 1940'ERNES
MODERNISME

SLAMFARVEN HOLDER
DEN SÆRLIGE SVENSKE RÖDFÄRG EMMER
AF SVENSK BARNDOM OG ROMANTIK

GULDSTJERNER I DET HIMMELBLÅ
KATOLSK KIRKE I STANDSAT MED ÆG,
GULD OG LINOLIE

TEKST: Henrik Terney – FOTO: Anders Nielsen

NUTIDS-GRAFIK I

1940'ER STREG

TEKNISK SKOLE FIK EN NY, STOR FESTSAL, DA MASKIN-
MESTERVÆRKSTEDET BLEV NEDLAGT OG LAGT SAMMEN
MED DEN GAMLE FESTSAL. STORE VÆGDEKORATIONER
FRA DEN OPRINDELIGE SAL ER FØRT VIDERE TIL DEN NYE
- I EN HELT MODERNE STREG.

Nyt og gammelt mødes. Ved udsmykningen er der lagt stor vægt på, at vægmalerierne – trods mere end 60 års aldersforskel – ikke støder hinanden fra sig, men tværtimod binder tiden sammen. Farvenuancerne er derfor tilnærmet ligesom også stregene – alle forskelle til trods – har samme »ånd«.

Hvad der indtil for få år siden var laboratorium og værksted for automatik, olie og vand for de studerende på maskinmesteruddannelsen på Teknisk Skole på Jagtvej i København er nu bygget om og blevet en del af skolens nye, store festsal. For da maskinmestrene flyttede til Lyngby i 2005, rykkede Københavns Tekniske Gymnasium ind, og så var det gamle laboratorium overflødig, og den nærliggende tanke – at slå de to sale sammen – opstod.

Og hvor man kunne have valgt at lade denne nye og bageste del af festsalen stå med hvide, pudsede vægge for at spare lidt penge, valgte skolen at følge arkitektens råd og forsøge sig med at lade vægmalerierne i den oprindelige sal »følge med« over. Stregen fra 1940'erne har dog fået en kraftig opstramning og er gjort grafisk og nutidig, men den oprindelige farveholdning; de matte, mørke, jordagtige nuancer fra dengang, er de samme. Kalkfarverne er dog afløst af moderne akryl-maling.

De moderne vægmalerier, to store á 4 x 6 meter over for hinanden og tre mindre á 0,9 x 4 meter adskilt fra hinanden af høje vinduer i salens endevæg, er tegnet af grafiker Claus Lynggaard. En sjov detalje ved de meterhøje malerier er, at Claus Lynggaard har taget udgangspunkt i HTX-skolens egne elever i projektet. Han fotograferede eleverne, udvalgte de mest egnede og tegnede dem op, nærmest som en fritskrabning i Photoshop. De grafiske

malerier symboliserer på flere planer det liv, skolens elever har. Her er hints til fritiden, til skolen, til fremtiden, til vennerne – til livet som ung i al almindelighed – og naturligvis til udgangspunktet, malerierne fra 1940'erne.

FORSTØRRET I FRI HÅND

Med grafikerens skitser i hånden begyndte malersvendene Jes Nielsen og Mie Grave Laursen, Peter-Maler A/S, det store arbejde med at bringe tegningerne op i fuld størrelse på væggen ved kvadrering – dog først efter at maleriernes bundfarve var lagt på. Selve forstørrelsen skete ved, at skitserne blev inddelt i en række felter, som en for en blev tegnet op i et endnu større felt på væggen. En opgave, der ikke er helt så ligetil, som den umiddelbart kan lyde.

– Altså når du står højt hævet over gulvet på et stillads, træder du jo ikke bare et skridt tilbage for at vurdere dit arbejde. Du er nødt til at gøre det en gang i mellem, men kan ikke gøre det hele tiden.

– Så bare det at tegne et 50 cm højt ansigt er sin sag. Det er sommetider rigtig svært at vurdere, om du rammer med din streg, fortæller Jes Nielsen og understreger, at alle seks malerier er overført og malet i fri hånd med skrivestok og stregtrækker. Undtagelsen er den russiske satellit MIR og et tastatur fra en computer – begge disse er for at spare tid poncet op med papir og poncepose fyldt med kridtpulver.

FRAVALGTE KALKFARVER

Jes Nielsen har haft sin gang på skolen gennem flere år og har udført både en dekorationsopgave i skolens kantine, og også reparationer på de gamle malerier i festsalen; senest da en colaflaske var smidt gennem et vindue og havde ramt vægmaleriet modsat vinduet.

– Selvom der oprindeligt blev brugt kalk og pulverfarve til vægmalerierne, valgte vi en reparation med akrylmaling. Det kunne lade sig gøre, fordi det var et meget klart afgrænset område, vi skulle reparere, forklarer han.

NUTIDS-GRAFIK I

1940'ER STREG

En del af den store sal var tidligere laboratorium og værksted for automatik, olie og vand for de studerede på maskinmesteruddannelsen. Kedeldragter og svensknøgler er nu skiftet ud med fint tøj og computere. Salen bruges i dag både ved festlige lejligheder og som eksamenslokale.

Til den ny udsmykning var kalk og pulverfarve på tale, men blev fravalgt igen, da det blev klart, hvor mange farver/nuancer af samme farve, der skulle bruges. Jes Nielsen fortæller, at der blev brugt mere end 60 forskellige farver, som alle blev valgt ud fra farvekort.

– Havde vi været ude i kalk og pulver, havde vi stået her endnu... Det kunne simpelthen ikke lade sig gøre, hverken tidsmæssigt eller økonomisk.

SJÆLDEN OPGAVER

Jes Nielsen kan ikke lade være med at beklage, at opgaver som denne efterhånden er en sjældenhed. Og han fornemmer tydeligt, at der lå en betydelig faglig dygtighed i hænderne på den maler, der malede de første vægmalerier i skolens festsal.

– Alene den måde, hvor der i små områder er malet på tværs, på langs eller på skrå for at skabe skyggeeffekt og variation i farvespillet er et stykke håndværk, som de færreste kan i dag. Der er for langt mellem den slags opgaver, desværre, konstaterer han.

NUTIDS-GRAFIK I

1940'ER STREG

Figurerne er malet op i fri hånd. Selv for en dygtig maler er det en opgave, når et ansigt er op til 50 centimeter højt, og det ikke er muligt at »træde tilbage« fra stilladset og betragte stregen i en helhed.

UKENDT KUNSTNER

Da arbejdet begyndte, forsøgte arkitekt på projektet Ole Emborg at finde frem til, hvem der havde udført de store vægmalerier tilbage i 1940'erne. Men trods en ibærdig søgen i skolens arkiver, lykkedes det ham ikke at komme en opklaring nærmere. Et problem for opklaringen var, at malerierne ikke bærer nogen signatur. – Jeg er efterhånden af den overbevisning, at der er tale om en helt almindelig malersvend, lidt ligesom Jes. I virkeligheden er der jo tale om en dekorationsopgave, som var helt almindelig dengang, hvor mange flere mestrede dekorationsopgaver.

FAKTA:

Byggherre: Teknisk Erhvervsskole Center, TEC, København.

Arkitekt: Ole Emborg, Emborg & Wintber arkitekter maa.

Malerfirma: Peter-Maler A/S.

TEKST & FOTO: *Anders Nielsen*

UNDER DET HVIDE APARTHEIDSTYRE BLEV STØRSTEPARTEN AF CAPE TOWNS SORTE BEFOLKNING TVANGSFLYTTET TIL OMRÅDER UDENFOR BYEN, MENS MALAJ-SLAVERNES EFTERKOMMERE I BO-KAAP MED NØD OG NÆPPE BLEV TÅLT - DE VAR JO IKKE RIGTIG SORTE, KUN FARVEDE. I DAG ER DE FRUGTFARVEDE FACADER I CAPE TOWNS GAMLE SLAVEKVARTER ET UDTRYK FOR LIVSGLÆDE, VITALITET OG STØRRE TILLID TIL FREMTIDEN END TIDLIGERE.

FARVER FOR

frihed

FARVER FOR

frihed

–Om aftenen ville jeg ikke gå rundt og blære mig med et dyrt kamera, men i dagtimerne er her ingen problemer, siger den sorte taxa-chauffør. Og efter at have passeret en lang række vingummifarvede – nærmest spiselige – huse stopper han taxien i den øverste ende af Rose Street.

– Du kan jo starte med at besøge Bo-Kaaps museum. Det giver dig en fornemmelse af kvarterets historie og de mennesker, der bor her, siger han og peger på et hvidt, uanseligt hus, mens han med den anden hånd indkasserer betalingen og velfortjente drikkepenge.

Cape Town – på gammel dansk kaldt Kapstaden – strækker sig så langt op ad Table Mountain, som det er teknisk muligt at bygge, mens bydelen Bo-Kaap slumrer på skråningen af forbjerg Signal Hill, hvorfra der hver dag klokken tolv affyres et kanon-skud – nu elektronisk.

Bo-Kaap er det gamle malajiske slavekvarter – rammet ind af to hovedgader og

forbundet af et netværk af smalle, brolagte stræder. Et fællestræk i kvarteret er de smalle, murede terrasser i hele husets længde og en kåd omgang med kulører. Det tidligere slavekvarter residerer på bjergsiden med udsigt over Cape Towns grå finanscentrum, og her spores ingen ydmyghed. Fasadernes stærke, tropiske farver er en buket af lyserød og lilla bougainvillea samt en frugtkurv bestående af mango, lime, citrus, papaja og banan sat op mod en baggrund af blå og turkis hav. Farveekspllosionen er ikke blot et simpelt, æstetisk udtryk men også et symbol på genskabt selvstændighed.

IKKE RIGTIG SORT

Bo-Kaaps bymuseum, der har til huse i en bygning fra 1763, bringer historien op af glemslen.

Som det er de fleste bekendt, koloniserede hollandske søfolk for mere end 350 år siden Sydafrika og opførte en handelsstation i bugten – et praktisk sted lige før handelsskibene

FARVER FOR
frihed

på ruten til fjernøsten rundede Kap det Gode Håb. Handelsstationen er nu vokset til en af verdens smukkeste beliggende storbyer.

Det Hollandske Ostindiske kompagni øjnede så tidligt som i 1650'erne store muligheder i Sydafrika og bragte på rejser tilbage fra Østen slaver med sig fra kolonierne i Indonesien, Ceylon (Sri Lanka), Indien og Malakka-halvøen – i dag Malaysia. De asiatiske slaver var bedre arbejdskraft end de sorte afrikanere, og de blev i Cape Town indkvarteret i dette 2 x 0,5 kilometer store område, som i mange år hed Schotsche Kloof. Ved den senere britiske kolonisering fik husene deres nuværende, lidt særlige blanding af victoriansk og gregoriansk byggestil med hollandske detaljer.

Under det hvide apartheidstyre, der eksisterede fra trediverne op til starten af halvfemserne, blev størsteparten af Cape Towns sorte befolkning tvangsflyttet til områder udenfor byen, mens malaj-efterkommerne i Bo-Kaap med nød og næppe blev tålt – de var jo ikke rigtig sorte, kun farvede.

FARVER MED FØLELSE

Husmaling med farvepigment var ubetalelig for jævne mennesker, og gennem alle årene var husene i Bo-Kaap almindeligvis hvidkalkede. Kuratoren i bymuseet, Shereen Habib, mener at huske, at det var efter et besøg i 1992 af Nelson Mandela, at beboerne fik mod på at tænke fremad og lyst til at udtrykke sig lykkeligere. De begyndte at male husene i glade farver.

– Farverne er vores lille samfunds bankende hjerte, siger Somaya Salie, en lokal ejendomsmægler.

– Det har aldrig været en kollektiv beslutning at male husene sådan. Det er de enkelte beboeres spontane ide og udtryk, siger han og fortsætter:

– Ikke desto mindre udsender farverne en fornemmelse af identitet og samhørighed i Bo-Kaap, der er overvejende muslimsk. Det mest signifikante er imidlertid, den dybe, følelsesmæssige effekt, bydelens strålende farver har på beboerne og bydelens besøgende.